

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

UZNESENIA

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

**560. PLENÁRNE ZASADNUTIE EURÓPSKEHO HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO VÝBORU
(JDE) – INTERACTIO, 27. 4. 2021 – 28. 4. 2021****Uznesenie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Nový príbeh pre Európu – Uznesenie
o Konferencii o budúcnosti Európy**

(2021/C 286/01)

Spravodajcovia: **Stefano MALLIA** (skupina I)

Oliver RÖPKE (skupina II)

Séamus BOLAND (skupina III)

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom plenárnom zasadnutí 27. a 28. apríla 2021 (schôdza z 27. apríla) prijal 226 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 5 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce uznesenie.

1.1. Konferencia o budúcnosti Európy (ďalej len „konferencia“) dáva Európe jedinečnú príležitosť opätovne sa spojiť s európskymi občanmi a zapojiť ich, a to aj prostredníctvom aktérov občianskej spoločnosti, a dať im tak zmysluplnú možnosť vyjadriť sa k ich spoločnej budúcnosti. Je čas uskutočniť záväzok článku 11 Zmluvy o Európskej únii poskytnúť občanom a zastupiteľským združeniam príležitosť vyjadriť a verejne si vymieňať názory vo všetkých oblastiach činnosti Únie, a udržiavať otvorený, transparentný a pravidelný dialóg so zastupiteľskými združeniami a občianskou spoločnosťou.

1.2. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) je presvedčený, že úspech konferencie bude závisieť aj od schopnosti načrtnúť nový príbeh pre Európu založený na realite každodenného života, ktorý by si európski občania dokázali osvojiť. Takýto príbeh potrebuje viac ako len zoznam úspechov; musí byť konkrétnym racionálnym a emocionálnym prepojením medzi EÚ a jej občanmi. Strategické témy by sa mali posudzovať spoločne, aby sa zabránilo vzniku Európy, kde si každý vyberie len to, čo chce. Cieľom je znovu objaviť a obnoviť veľmi potrebný zmysel spoločenstva založený na spoločných hodnotách, ktorý by dokázal podnietiť novú európsku dynamiku s cieľom čeliť súčasným a budúcim výzvam.

1.3. EHSV je úzko prepojený so všetkými oblasťami života (zamestnávateľia, odborové zväzy, občianska spoločnosť ako celok) vo všetkých členských štátoch; ako taký má najlepšie možnosti účinne zapojiť organizovanú občiansku spoločnosť, keďže na to má príslušné siete. To je jeho nesporné know-how a dôvod existencie. Hlavnú rolu bude v tejto súvislosti zohrávať stála účasť EHSV na celom procese konferencie vrátane pôsobenia vo výkonnej rade.

1.4. EHSV musí byť neoddeliteľnou súčasťou riadenia konferencie; je odhodlaný poskytnúť vážne a jasné návrhy vychádzajúce zo jeho príbehu a vízie pre EÚ ďalších desaťročí. Výbor pripomína svoje pevné presvedčenie, že výsledkom konferencie musia byť návrhy a riešenia, ktoré skutočne hmatateľne niečo pre občanov EÚ zmenia. Preto je zásadne dôležité, aby konferencia priniesla konkrétny a merateľný pokrok a nevedla nielen k nezáväzným diskusiám s občanmi,

ktoré nikam nepovedú. Návrh podpredsedu Komisie Šefčoviča zahrnúť závery konferencie do pracovného programu Komisie na rok 2022 predstavuje teda ako taký krok správnym smerom. Toto je zásadný prvok, ktorý podporí dôveryhodnosť a ambície celého tohto politického procesu.

1.5. Riadenie konferencie by malo vymedziť rozsah a účel zapojenia občanov a občianskej spoločnosti, ktoré by sa mali stanoviť hneď na úvod. Znalosť cieľov nástrojov účasti môže pomôcť aj pri zosúladení cieľov s dostupnými prostriedkami, a to tak z hľadiska návrhu procesu, ako aj rozpočtu. Riadenie bude určite musieť využiť rôzne formáty a metódy zapojenia, v závislosti od fázy a úrovne v akomkoľvek momente, a nájsť spôsoby, ako osloviť tých Európanov, ktorí nemajú motiváciu zapojiť sa. Príspevky občanov a občianskej spoločnosti by si mali politici a inštitúcie vziať za svoje, alebo by sa mali odraziť v rozhodnutiach, inak sa pravdepodobne dôvera rýchlo stratí. Je potrebné zabrániť príliš veľkým očakávaniam. Mechanizmus spätnej väzby zabezpečí, aby sa názory vyjadrené na podujatiach konferencie premietli do konkrétnych odporúčaní pre budúce opatrenia EÚ.

1.6. Krátky časový rámec konferencie obmedzuje všetkých účastníkov. Mala by sa preto chápať ako začiatok sústavného procesu v záujme väčšieho zapojenia európskych občanov na základe tejto úvodnej fázy. Táto príležitosť by sa mala využiť na zmenu paradigmy a úrovne ambícií vo všetkých oblastiach politiky vrátane hospodárskej, sociálnej a environmentálnej politiky.

1.7. Je potrebné nadviazať na rokovania v rámci konferencie a všetci aktéri k nim musia pristupovať bez predsudkov, bez toho, aby už mali vytvorený záver o ďalších krokoch, a neodmietajú vopred žiadnu možnosť. V tejto súvislosti boli v minulých rokoch vytvorené niektoré iniciatívy a nástroje EÚ, ktoré je teraz potrebné zaviesť do praxe. Malo by sa podporovať pravidelné monitorovanie vykonávania, ako aj aktualizácia pokroku dosiahnutého na úrovni EÚ, pokiaľ ide o prijaté opatrenia a dostupné nástroje.

2. Nový príbeh pre Európu – Európa: skvelé miesto pre život a prosperitu

2.1. EHSV so zreteľom na tieto okolnosti navrhuje Nový príbeh pre Európu, ktorý prepája dávnu a nie tak dávnu minulosť Európy so súčasnosťou, a prináša víziu budúcnosti založenej na spolupráci naprieč hranicami, posilnení prepojení medzi Európanmi, a založenej na hodnotách solidarity, sociálnej spravodlivosti, medzigeneračnej spolupráce, rodovej rovnosti, udržateľnej prosperity a spravodlivej zelenej a digitálnej transformácie. Je nevyhnutné posilniť verejnú podporu týchto hodnôt s cieľom prehodnotiť naše modely rastu a riadenia smerom k udržateľnosti, vytvoriť spoločnosť, v ktorej je väčšia rovnosť, a dostať organizácie občianskej spoločnosti do centra tejto rekonštrukcie a obnovy.

Európa, ktorú naši občania potrebujú:

- uznáva, že občianska spoločnosť je strážcom spoločných záujmov a je neoddeliteľnou súčasťou hľadania riešení spoločných výziev pre Európu;
- zameriava sa na spravodlivú a udržateľnú obnovu po kríze COVID-19, obnovu, ktorá otvára cestu inkluzívnejšej spoločnosti a buduje dlhodobú konkurencieschopnosť, pričom plne zohľadňuje vzájomne prepojené sociálne, hospodárske, demokratické, demografické a klimatické krízy v členských štátoch EÚ, potrebu zelenej a digitálnej transformácie, ako aj dlhodobejšie štrukturálne zmeny, ktoré vyvolala pandémia. Je potrebné plne podporovať hospodárstvo Európy, aby získalo stratenú pôdu pod nohami a pritom zohľadnil potrebu konvergencie smerom nahor, väčšej súdržnosti, sociálnej ochrany, posilnenia investícií do verejných služieb, cieľov udržateľného rozvoja a znižovania chudoby;
- podporuje hospodársku a sociálnu obnovu, podnikanie, spravodlivú transformáciu, vytváranie kvalitných pracovných miest, získavanie vzdelania a zručností, inovácie, infraštruktúrne a sociálne investície, dekarbonizáciu, digitalizáciu, dokončenie jednotného trhu a hospodársku a menovú integráciu;
- chráni všetkých svojich občanov vrátane tých najviac marginalizovaných, ochraňuje ich zdravie a bezpečnosť a dobré životné podmienky, životné prostredie a biodiverzitu;
- rešpektuje a podporuje rozmanitosť, rodovú rovnosť, základné práva, demokraciu, sociálny dialóg a inkluzívne riadenie; a

— podporuje mier, bezpečnosť a pokrok vo svete prostredníctvom multilaterizmu, podpory demokracie a právneho štátu, ľudských práv, sociálneho dialógu, cieľov udržateľného rozvoja, diplomacie a otvoreného, spravodlivého a udržateľného obchodu.

2.2. EHSV jednomyselne uznáva, že dvojité transformácie, ekologická a digitálna, majú mimoriadny význam aj pre posilnenie udržateľnej konkurencieschopnosti, solidarity a odolnosti Európy pri riešení budúcich kríz. Pandémia COVID-19 je najhoršou krízou, akej EÚ čelí od svojho vzniku. Pandémia jasne ukázala, že EÚ musí byť schopná poskytovať rozhodne a konzistentne reagovať s cieľom zlepšiť politický, zdravotný, hospodársky a sociálny rozmer EÚ. Táto konferencia je pre EÚ jedinečnou príležitosťou dosiahnuť to.

Vplyv pandémie COVID-19 na našich občanov, spoločnosti a hospodárstva zdôraznil, že je potrebný spoločný európsky prístup. Pandémia ukázala, že existujú dobré dôvody konať spoločne, ale odhalila aj slabiny v spôsobe, akým Európa rieši takéto zásadné výzvy. Vo čase neustálej krízy bude EÚ musieť posilniť svoje kapacity v záujme riešenia kríz, aby priniesla výsledky, ktoré si európski občania prajú a zaslúžia.

2.3. Táto kríza tiež jasne ukázala, že EÚ by mala vynakladať väčšie úsilie na zabezpečenie riadnej ochrany podnikov, pracovníkov, ako aj osôb, ktoré čelia chudobe a sociálnemu vylúčeniu, pred vplyvom aktuálnych a budúcich výziev. Pandémia COVID-19 tiež zdôraznila, že je potrebné podporovať udržateľnú hospodársku súťaž a zvýšiť investície do zdravotníckych, opatrovateľských, vzdelávacích a sociálnych služieb v celej EÚ. Kľúčové bude prehlbiť zdravotnú koordináciu na úrovni EÚ, lepšie riešiť cezhraničné hrozby v oblasti zdravia a posilniť zdravotnícke systémy v EÚ.

2.4. EÚ sa môže spoliehať na svoje hlavné silné stránky, ako je jej vnútorný trh, ktorý je jedným z najväčších trhov na svete, súbor základných nespochybniteľných hodnôt⁽¹⁾, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou európskej spoločnosti a demokracie, a solidaritu, ktorú dokazuje ambicióznym Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti, ktorý si vyžaduje účinné vykonávanie národných plánov obnovy. Konečným cieľom EÚ musí byť posilnenie nášho hospodárskeho modelu sociálneho trhu, ktorý v sebe zlučuje udržateľné, konkurencieschopné a dobre vytvorené sociálne politiky. Z toho vyplýva, že dosiahnutie Európskej zelenej dohody, ktorú EHSV víta od jej úplného začiatku, je cesta správnym smerom. Zelená dohoda je novou európskou stratégiou rastu, ktorej ťažiskom sú prosperita, udržateľnosť a sociálna spravodlivosť. Pre prosperitu Európy bude kľúčové, aby dokázala uskutočniť spravodlivý prechod na klimaticky neutrálny spôsob života, podporiť kvalitné pracovné miesta a propagovať udržateľné podnikanie a inovácie vrátane obehového hospodárstva a sociálneho hospodárstva.

2.5. EÚ však čelí veľkým výzvam: pandémia ešte viac prehĺbi nerovnosti v rámci každého štátu aj medzi nimi. Preto je potrebné sledovať dvojaký cieľ: je potrebné ďalej posilniť udržateľnú konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva a podnikov všetkých veľkostí, najmä MSP, a zároveň by si Európa mala osvojiť ambicióznejší a konkrétny sociálny rozmer, v rámci ktorého sa na nikoho nezabúda.

2.6. Ak chce EÚ chrániť svoje hodnoty a naplniť svoje priority, musí tiež zaujať pozitívny postoj v medzinárodnej hospodárskej sfére. Vo svete, ktorý sa vyznačuje silnou konkurenciou a napätím, a to nielen na hospodárskej, ale aj na politickej úrovni, sa EÚ musí stať globálnym aktérom, ktorý dokáže účinnejšie chrániť svoje záujmy a hodnoty. Dosiahnutie určitej úrovne otvorenej strategickej autonómie v záujme zachovania kapacity EÚ konať v zásadných hospodárskych oblastiach musí byť vyvážené ochotou spolupracovať v záujme vytvárania vyspelých riešení spoločných výziev, ako je zmena klímy, a v záujme posilnenia multilaterálneho systému založeného na pravidlách.

2.7. Pandémia poukázala na význam silných a odolných európskych priemyselných základov. Európa musí mať ambicióznou priemyselnú politiku, ktorá je hnacou silou dvojakej transformácie – digitalizácie a udržateľnosti – a pritom posilňuje celosvetovú konkurencieschopnosť Európy. Nová priemyselná politika musí byť schopná s využitím škály rôznych politík (vrátane obchodu, zručností, investícií, výskumu a energetiky) neustále predvídať budúce kľúčové hospodárske odvetvia, vytvárať rámcové podmienky vrátane profilov potrebných zručností, ktoré európskemu priemyslu umožnia zostať celosvetovo na vedúcich pozíciách, pokiaľ ide o technológie a inovácie, a vytvárať vysoko kvalitné pracovné miesta a udržateľný rast pre Európu. Dosiahnutie konkurencieschopnosti, udržateľnosti a sociálnej spravodlivosti zároveň ochráni sociálno-hospodársky model Európy pre budúcnosť.

⁽¹⁾ Článok 2 ZEÚ.

2.8. Je mimoriadne dôležité, aby EÚ využila túto príležitosť na modernizáciu a transformáciu svojich priemyselných odvetví a ich dodávateľských reťazcov, aby boli aj naďalej konkurencieschopné vo svete nižších emisií. Riešenie výziev spojených s dlhodobou transformáciou si vyžaduje predvídanie zmien a aktívne riadenie transformácie zo strany tvorcov politík, sociálnych partnerov, organizácií občianskej spoločnosti a kľúčových zainteresovaných strán v týchto krajinách a regiónoch. Sociálny dialóg, informovanie, konzultácie a účasť pracovníkov a organizácií, ktoré ich zastupujú, zohrávajú kľúčovú úlohu pri riadení transformácie progresívnym spôsobom. To bude zásadný význam, keďže Európa môže uspieť len vtedy, ak budú stredobodom obnovy a budúcich politík tak podniky, ako aj pracovníci. Konkurencieschopnosť a inkluzivnosť musia ísť ruka v ruku: práve členské štáty s najlepšimi hospodárskymi výsledkami majú aj najvyššiu sociálnu úroveň.

3. Úloha EHSV

3.1. Posilňovanie vlastnej úlohy EHSV si vyžaduje dokázať, že má ako poradný orgán opodstatnenie a je prínosom vďaka svojej jedinečnej úlohe, ktorou je preklenúť rozdiely 1. medzi tvorcami politiky a občianskou spoločnosťou; 2. medzi jednotlivými aktérmi občianskej spoločnosti; 3. a medzi aktérmi na vnútroštátnej aj európskej úrovni. Predovšetkým však vytvorí nadnárodnú diskusiu, ktorá vzájomne prepojí európske diskusie na úrovni členských štátov.

3.2. Postoj EHSV by mal byť výsledkom skutočnej diskusie počnúc vstupom od aktérov občianskej spoločnosti, a vytvorené zdola nahor. Toto je jediný prístup, ktorý zaručí zohľadnenie všetkých názorov a prinesie jasné a efektívne výsledky.

3.3. Nadviazať spoluprácu s Výborom regiónov (VR) a organizovať spoločne misie „Going local“, pričom sa budú v plnej miere rešpektovať odlišné, ale doplnkové oblasti pôsobnosti týchto dvoch inštitúcií.

3.4. EHSV by mal prostredníctvom svojich členov na plenárnej schôdzi konferencie a prostredníctvom svojich pozorovateľov vo výkonnej rade vystupovať ako inštitucionálny sprostredkovateľ medzi konferenciou a vnútroštátnymi organizáciami, ktoré zastupujú občiansku spoločnosť.

3.5. EHSV má skupinu ad hoc. Skupina ad hoc rozhodla o pláne s týmito cieľmi:

- zlepšiť spôsoby zapojenia a oslovenia aktérov občianskej spoločnosti, najmä vďaka interakcii a mobilizácii miestnej základne jednotlivých členov EHSV;
- rozšíriť a posilniť úlohu a vplyv EHSV;
- poskytovať štruktúrovaný vstup od občianskej spoločnosti k tvorbe politiky EÚ predkladaním príslušných návrhov Rade, Európskemu parlamentu a Európskej komisii zameraných na to, ako zlepšiť fungovanie EÚ a prácu EHSV na legislatívnom procese.

3.6. späť informovať o diskusiách a dialógoch v členských štátoch a v rámci konferencie na plenárnych zasadnutiach EHSV s účasťou poslancov Európskeho parlamentu, členov VR, komisárov a ministrov Rady.

4. Závery

Budúcnosť, akú chceme: vedúca úloha občianskej spoločnosti

4.1. EHSV je presvedčený, že Európska únia potrebuje silný spoločný príbeh.

V tomto zmysle je potrebné považovať Európu za: 1. strážcu spoločných základných hodnôt, ako sú sloboda, demokracia, ľudské práva a právny štát; 2. globálneho propagátora udržateľnosti, otvoreného a spravodlivého obchodu a multilateralizmu; 3. priestor bez vnútorných hraníc, kde sa môže rozvíjať jedinečný hospodársky a sociálny model založený na spravodlivej hospodárskej súťaži a solidarite a 4. hnciu silu udržateľnej prosperity, ktorej stredobodom je silná európska občianska spoločnosť.

4.2. Konferencia o budúcnosti Európy by mala umožniť trvalejšiu zmenu v EÚ, ktorej súčasťou bude aj rozsiahlejšie a zmyslupnejšie zapojenie občanov a organizovanej občianskej spoločnosti do európskej verejnej sféry. Prvým krokom v rámci tohto procesu je, aby občianska spoločnosť úzko spolupracovala v partnerstve, vytvárala siete, vymieňala si osvedčené postupy a hľadala konsenzus.

4.3. Organizácie občianskej spoločnosti majú zásadný význam pri identifikácii riešení aktuálnych výziev. EHSV žiada, aby EÚ a vnútroštátne orgány uznali dôležitú úlohu organizovanej občianskej spoločnosti pri budovaní dôvery, formovaní verejnej mienky a zároveň ako pozitívneho činiteľa zmeny. Je tiež nevyhnutné, aby EÚ podporovala rozhodujúcu úlohu, ktorú zohrávajú organizácie občianskej spoločnosti pri podpore a obhajovaní európskych hodnôt, demokracie, základných práv a zásad právneho štátu voči narastajúcim antiliberalným tendenciám, populizmu a „zmenšujúcemu sa občianskemu priestoru“.

4.4. Kľúčom k obnove a sociálno-hospodárskej rekonštrukcii EÚ bude zabezpečiť, aby boli všetky zložky spoločnosti účinne zapojené do spoločného navrhovania, spoločnej účasti, spoločného vykonávania a spoločného hodnotenia politík EÚ, najmä do národných plánov obnovy a odolnosti, ako aj do budúcich národných programov reforiem, a to s využitím existujúcich štruktúr konzultácií, ako je proces európskeho semestra, a aby bola občianska spoločnosť výslovne uznaná ako partner zásadného významu pre realizáciu a konečného príjemcu.

4.5. Koncipovanie a realizácia týchto odolných a udržateľných spoločností, kde sú si všetci rovní, si bude vyžadovať iniciatívy zdola nahor, ktoré si osvoja novú definíciu blahobytu a rozvoja nad rámec hrubého domáceho produktu (HDP) a pritom budú rešpektovať názory a práva občanov. Okrem toho má zásadný význam, aby obmedzenia práv, ktoré priniesla pandémia, nepokračovali po skončení pandémie COVID-19.

4.6. Napokon je pre EHSV mimoriadne dôležité sústavne hodnotiť navrhované opatrenia a politické kroky. EHSV fundovane prispeje k tomuto procesu prostredníctvom skúseností a odborných znalostí, ktorými disponuje v oblasti zapájania sa do dialógu s občanmi naprieč spoločnosťou vo všetkých členských štátoch EÚ.

V Bruseli 27. apríla 2021

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Christa SCHWENG